Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

5 АВГУСТ 1970 й. 5-йил чиқиши. ЧОРШАНБА № 183 (1551). БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КПСС XXIV съездини муносиб кутиб оламиз	Миллий либослар довруғи	25 минг боланинг саломатлигини кўзлаб	Афғонистон ва Юқори Вольта — кинофестиваль қатнашчиси

Чоржўйда икки уй тайёр

Пойтахтимизнинг бир куни

ДЎСТЛИК ИРОДАСИ БИЛАН

Мана беш юз кундирки, «Средазтрансстрой»нинг қурувчилари ва монтажчиларидан иборат тўрт юз кишилик коллектив қардош Туркманистоннинг Чоржўй шаҳридаги қурилиш объектларида меҳнат қилмоқда.

Бугун

Амударё соҳилларидан ажойиб хушхабар келди. Унда маълум қилинишича, Ўзбекистон пойтахтининг вакиллари уй-жой биноларини қабул қилувчи давлат комиссияси диққатига ҳар бири қирқ саккиз квартирали иккита уйни ҳавола қилганлар. Шу ойнинг охирида тўққиз юз олтмиш ўқувчини ўз бағрига оладиган ўрта мактаб биноси ҳам эгаларига топширилади. План бўйича бу мактаб декабрь ойида тайёр қилиниши керак эди. Бироқ ўз ишини пухта ташкил қила билган қурувчиларимиз бу муддатни бир неча ойга қисқартиришга муваффақ бўлдилар.

МАЪМУРИЙ БИНО

Республикамизнинг саноат шаҳарларидан бири бўлган металлурглар маскани Бекобод йил сайин обод бўлиб бормоқда.

Бугун

«Ўзгоспроект» институти бу шаҳарда бунёд этиладиган янги маъмурий бино лойиҳасини ишлаб, буюртмачига етказди.

Институтнинг 6-устахонасида архитектор Ш. Убайдуллаев ва инженер конструктор В. Новикова бошчилигида яратилган бу лойиҳа район партия комитети ва ижроия комитетининг бўлғуси биносидир.

Уч қаватли ҳашаматли бино қўша-қўша хоналар, 600 ўринли мажлислар зали, кутубхона, ошхоналардан иборат.

Бино олдига пролетариатнинг улуғ доҳийси В. И. Ленинга ҳайкал ўрнатилади.

Маъмурий бино олдида ташкил этиладиган Ленин номли майдонда меҳнаткашларнинг намойишлари ва турли маросимлар ўтказилади.

МУНОСИБ ҲИССА

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётган «Средазтрансстрой»га қарашли 182-қурилиш-монтаж поездининг коллективи меҳнатда арзигули муваффақиятларни қўлга киритмоқда. Қурувчилар етти ойлик топшириқни муддатидан саккиз кун илгари бажарганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар.

Бугун

поезднинг қўлигул меҳнатсеварлари Ўрта Осиё темир йўл бошқармасининг маъмурий биноси ёнгинасида яна етти қаватли улкан иншоатда монтаж ишларини тугатганликлари ҳақида хабар бердилар. Бу улкан иншоотнинг кўпгина қисмларида пардозлаш ишлари ҳам бошлаб юборилди.

Қурилиш - поездининг яна бир бригадаси Астрахань ва Весна кўчалари муюлишида ўттиз оилага мўлжалланган турар-жой биносини фойдаланишга топширди. Қурилиш ишларини бажаришда Олег Калинин бошчилигидаги коммунистик меҳнат бригадасининг муваффақиятлари диққатга сазовор бўлмоқда.

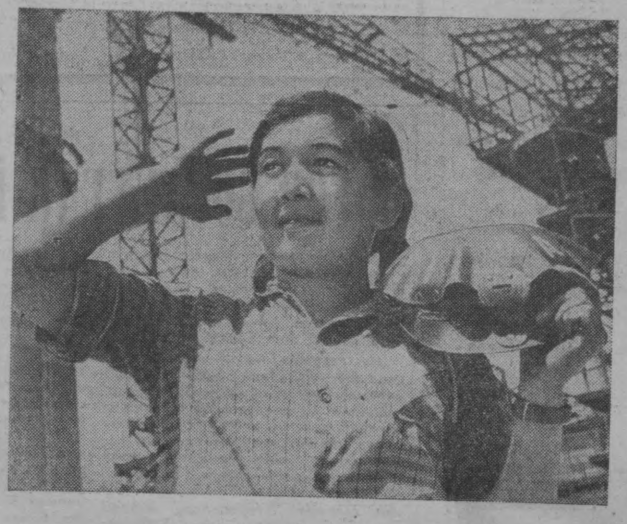

Йил охирига бориб Тошкент ГРЭСининг яна иккита энергоблоки фойдаланишга топширилади.

СУРАТДА: ГРЭСнинг контроль, ўлчаш приборларини монтаж қилишда қатнашаётган слесари Розия Бердиевани кўриб турибсиз. У ўзининг фидокорона меҳнати билан кўпчиликка намуна бўляпти.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

МИНУТИГА ЎН БЕШ БАНКА

Шаҳримизнинг консерва заводида яқинда банкаларни қопқоқловчи учта янги ярим автомат машина ўрнатилди. Бу машиналар қуюқ томат солинган ўн килограммли тунука банкаларни қопқоқлаш учун ишлатилади.

Бугун

янги машиналар тўла қувват билан ишлай бошлади. Установкалар ҳар бир минутига 10-15 банкани қопқоқлайди. Натижада меҳнат унумдорлиги бир ярим баравар ошади.

● *Билим—оммага*

ЧУҚУР ЎРГАНИЛМОҚДА

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми ҳужжатлари партиямизнинг қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига, саноатнинг қишлоқ хўжалик хом ашёсига бўлган эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш тўғрисида қилаётган катта ғамхўрлигини тасдиқловчи янги далил ҳисобланади.

Ҳозирги вақтда шаҳримиздаги саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва бошқа ишлаб чиқариш муассасалари коллективлари Пленум материалларини зўр иштиёқ билан чуқур ўрганмоқдалар. Бу борада Киров район партия комитети амалга ошираётган ишлар диққатга сазовордир.

Пропаганда ва агитация бўлими район «Билим» жамияти ходимлари билан ҳамкорликда бу муҳим ҳужжатни меҳнаткашлар ўртасида атрофлича тушунтиришнинг конкрет тадбирларини ишлаб чиққанлар. Сўнгги вақтларда райондаги корхоналар, қурилиш майдонлари, маҳаллалар, клуб ва бошқа жамоат жойларида Пленум материалларини ўрганишга бағишланган 120 дан ортиқ қизиқарли лекция ва суҳбатлар ўтказилди.

Ҳужжатларни тарғиб қилиш ишига шаҳримизнинг таниқли олимлари, тажрибали лекторлар жалб этилган.

Шаҳримизнинг барча саноат корхоналари қурилишлари ва муассасаларида КПСС XXIV съезди шарафига бошланган меҳнат вахтаси давом этмоқда.

СУРАТДА: Тошкент «Электромонтаж» заводининг зарбдор слесари Коммунистик меҳнат аъзоси Ҳожи Мирзаевадир.

Тошкент — жаҳонга

ГАВАНА АДРЕСИ БИЛАН

«Подъёмник» заводи озодлик ороли — Кубага ўз машиналарини жўнатаётганига беш йилдан ошди. Бу мамлакат Тошкентдаги кўпгина корхоналарнинг доимий мижози ҳисобланади.

Бугун

Гавана адресига кўтарма кранларнинг навбатдаги партияси юборилди. Улар Кубадаги суперфосфат ўғитлари заводида ишлатилади.

Корхонада Туркия мамлакатига юбориш учун кўтарма кранларнинг навбатдаги партияси тайёрланмоқда.

✦✦✦

КВАРТИРАЛАРДА ЯНА БИР ҚУЛАЙЛИК

Юзлаб лойиҳа институтлари ва саноат корхоналарида оилалар учун яратиладиган қулайликлар ҳақида бош қотирилмоқда.

Санитария техника жиҳозлари заводида янги иситиш асбоблари комфортли-конвекторлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Улар оддий радиаторларга қараганда бир мунча ихчамроқ ва чидамлидир. Корхонада бу янги маҳсулотни оммавий суръатда ишлаб чиқаришга киришилди.

Бугун

янги маҳсулотнинг дастлабки эллик минг донаси турли қурилиш базаларига юборилди. Йил охиригача уларнинг умумий сони юз мингтага етади.

ХАЛҚАРО КЎРГАЗМАГА

Бугун

Тошкент модалар уйининг чеварлари қардош Болгария халқ республикасининг Пловдив шаҳрида сентябрь ойида очиладиган халқаро виставка учун ўзбек миллий либосларини тайёрлашга киришишди.

У ерга аёлларнинг ҳар хил атласлардан тикилган кўйлаклари, эркакларнинг тўн ва яхтаклари юборилади. Кийим-кечакларни намойиш қилиш учун модалар уйининг чеварларидан бир групласи ҳам Пловдивга етиб боради.

1970 йил Тошкент чеварлари учун бир талай қувонч олиб келди. Модалар уйида ижод қилинган миллий либосларнинг янги намуналари Япониянинг Осако шаҳрида очилган «ЭКСПО-70» халқаро кўргазмасида катта муваффақият билан намойиш қилинди.

Ўзбек либослари ижодкорларига ярмарканинг раҳматномалари берилди.

БОЛАЛАР ПОЛИКЛИНИКАСИ

Чилонзор массивининг Чопон ота даҳаси кейинги пайтларда таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди.

Даҳада бунёд этилган янги болалар поликлиникаси айни муддао бўлди. Шифобахш муассаса шу атрофдаги 25 минг ўғил-қизнинг саломатлигини назорат қилиб туради.

Бугун

153-қурилиш трестининг 1-қурилиш бошқармаси фойдаланишга топширган поликлиника замонавий медицина аппаратлари ва ускуналари билан жиҳозланмоқда.

Шу кунларда бу 10-поликлиника биноси атрофида ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишлари тугатилмоқда.

Шу ойда хизмат кўрсата бошлайдиган бу поликлиника кунига 500 болани қабул қилади.

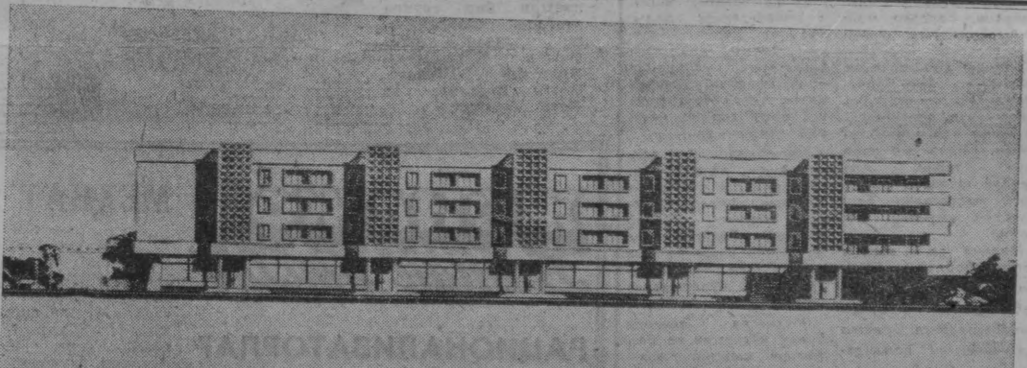

✦✦✦

ЯНА ИККИ МАМЛАКАТ

Осиё ва Африка мамлакатларининг Тошкентда бўладиган II кинофестивалига қизғин тайёргарлик бормоқда.

Бугун

фестиваль дирекцияси номига Афғонистон ва Юқори Вольта мамлакатларидан телеграмма олинди. Унда маълум қилинишича, кино ижодкорлари фестивалда қатнашиб, ўзлари яратган фильмларни намойиш қиладилар.

ДАЛА МЕҲНАТКАШЛАРИГА ЁРДАМ

Тошкент театр ва рассомчилик санъати институтида қабул имтиҳонлари тугади. Театр ва рассомчилик факультетларининг бир қатор мутахассисликлари бўйича ўқишга 202 киши қабул қилинди.

Бу бахтиёрлар институт маъмуриятининг дала меҳнаткашларига сабзавот ҳосилини йиғиб-териб олишда ёрдам бериш ҳақидаги таклифини бажонидил қабул қилишди.

Бугун

улар тушган автобуслар Сирдарё областига йўл олди.

«РУС КИШИЛАРИ»

Бугун

Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР академик катта театрида янги опера репетициялари бошланди. У машҳур рус ёзувчиси Константин Симоновнинг асари асосида яратилаётган «Рус кишилари»дир.

Саҳна асарининг музикасини композитор Борис Зейдман басталаган.

Театр коллективи янги мавсумни «Севги тумори» балетини кўрсатиш билан бошлади. «Рус кишилари» эса яқин кунларда томошабинлар диққатига ҳавола қилинади.

ЦЕХДАГИ ОСМА ЙЎЛ

Бугун

Газ аппаратлари заводида темирчилик-пресслаш цехини реконструкция қилиш юзасидан олиб борилаётган лойиҳа ишлари тугалланди. Бу участкада ҳозирга қадар барча деталлар қўл аравачаларда ташилса, янги лойиҳага кўра, махсус осма йўл билан ташиладиган бўлади.

Реконструкция амалга оширилгач, корхона йилига 10 минг сўм иқтисод қилади.

Лойиҳа ва истиқбол

СТУДЕНТЛАР ШАҲАРЧАСИДА

«Ташгипрогор» институтига қарашли 2-устахона ходимлари яна битта турар-жой биносининг лойиҳасини тамомладилар. Бу уй Университет кўчасида Қишки спорт саройи билан ёнма-ён қурилади.

Биз лойиҳа бош архитектори В. Цуладзедан бу ҳақда батафсил гапириб беришни илтимос қилдик:

— Бу тўрт қаватли уй режаси ўзига хос, алоҳида тузилди. Демак, шаҳарда бунга ўхшаган бошқа бино бўлмайди.

Бинонинг биринчи қаватида «Китоблар» магазини ва сартарошхона жойлашади. Уйдаги квартиралар катта ва кичик оилаларга мўлжалланган. Ҳаммаси бўлиб 50 оила янги уйга кўчиб киради.

Пешайвонлар атрофига панжара тўсилади. Бино ташқарисида эса кичик архитектория формалари —фавворалар, ҳавзалар, гулзорлар барпо этилади.

Лойиҳани ишлашда архитекторлардан М. Виноградов ва С. Иванова, инженер Т. Шаҳобиддинов иштирок этишди.

Бугун

лойиҳачилар «Китоблар» савдо залининг ички чизмаларини тамомлашди.

В. ЙЎЛДОШЕВА.

СУРАТДА: 50 квартирали уйнинг лойиҳаси.

Планетамиз янгиликлари

ҲАРБИЙ АКАДЕМИЯНИ ТАМОМЛАБ ЧИҚИШ МАРОСИМИ

СОФИЯ. Болгария халқ армияси сафига ёш офицерларнинг янги отряди келиб қўшилди. Бу ерда Г. С. Раковский номидаги ҳарбий академияни битириб чиқувчиларга диплом топшириш маросими ўтказилди.

(ТАСС).

МОНГОЛИЯДА ГЕОЛОГИЯ ФАНИ РИВОЖЛАНМОҚДА

УЛАН-БАТОР. Кейинги йилларда Монголияда геология соҳасидаги илмий тадқиқотлар кенг ривожланмоқда.

1966 йилда Монголия Халқ Республикаси геология илмий тадқиқот институти вужудга келтирилди. 1967—1969 йилларда эса Монгол-Совет қўшма комплекс геология экспедицияси уюштирилди. Монцамэ агентлигининг хабар беришича, институт кучлари ва қўшма экспедиция ишлари туфайли тўрт йил ичида янги геология харитаси, тектоник харита ва махсус хариталар, шу жумладан Монголия Халқ Республикасининг сейсмик районлари хариталари тузилган.

(ТАСС).

Жаҳон жамоатчилиги совет самолётларининг Москва — Перу пойтахти Лима ўртасидаги улкан ҳаво йўли бўйлаб қилаётган парвозларини эътибор билан кузатмоқда.

СУРАТДА: ер силкинишидан жафо чеккан зоналардан бирининг аҳолиси.

В. Боровский фотоси.

Ўрта Осиё темир йўли бошқармасининг коллективи етти ойлик топшириқни муваффақиятли бажарди. Ушбу суратда «Тошкент — Москва» оралиғида қатновчи Ўзбекистон поездининг проводниклари (чапдан ўнгга) Ҳадича Ҳодиева, Зарофат Раимова ва бригада бошлиғи Нормат Нортожиевларни кўриб турибсиз. В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ).

ТАРҒИБОТЧИЛАР КЕНГАШИ

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи партия комитетининг ташаббуси билан корхонада меҳнат қилаётган пропагандист, агитатор, сиёсий ташкилотчи ва ахборотчиларнинг навбатдаги кенгаши бўлиб ўтди.

Тарғиботчиларнинг бу анжумани, асосан, КПСС Марказий Комитети июль Пленуми материалларини завод ишчилари ўртасида пропаганда қилишга бағишланди.

Юздан ортиқ киши иштирок этган семинар-кенгашда Пленум ҳужжатларини чуқур ўрганиш, уни меҳнаткашлар оммаси ўртасида пропаганда қилишга оид бир қатор лекциялар тингланди. Кенгаш ғоят фойдали ва қизиқарли бўлди.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ XII ЧАҚИРИҚ VI СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети депутатларга маълум қиладики, Тошкент шаҳар Советининг XII чақириқ VI сессияси 1970 йил 14 август эрталаб соат 10 да республика Билим уйи (Киров кўчаси, 24 уй)да чақирилади.

Сессия кун тартибига қуйидаги масалалар киритилган: 1. «Главташкентстрой» ташкилотлари, Шаҳар уй-жой бошқармаси ва Барча турдаги пассажир транспортлари ишини координациялаш ва ривожлантириш бошқармасида қишки шароитларда ишлашга тайёргарликнинг бориши ҳақида.

Докладчилар: «Главташкентстрой» бошлиғи В. Н. Маркин, Шаҳар уй-жой бошқармасининг бошлиғи К. Х. Бурхонхўжаев, Барча турдаги пассажир транспортлари ишини координациялаш ва ривожлантириш бошқармасининг бошлиғи А. М. Мўминов.

2. Шаҳар Совети турар-жой хўжалиги доимий комиссияси иши тўғрисидаги ҳисобот.

Докладчи: доимий комиссия раиси Г. С. Финкельштейн.

Депутатлар ўша ернинг ўзида 1970 йил 14 август эрталаб соат 9 дан рўйхатга олинадилар.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

БУЮК ДОҲИЙ

Шу йил 5 августда башарият доҳийси, илмий коммунизм назариясининг асосчиларидан бири, Карл Маркснинг содиқ дўсти, буюк олим, гениал мутафаккир ва революционер Фридрих Энгельснинг вафотига 75 йил тўлди.

Фридрих Энгельс 1820 йил 28 ноябрда Германиянинг саноати ривожланган, пролетариати революционлашган Рейн вилоятининг Бармен шаҳрида тўқимачилик фабриканти оиласида туғилган. У Эльберфельддаги гимназияда таҳсил олди. Бироқ, отасининг қистови билан гимназияни тугатолмай, савдо ишлари билан шуғулланишга ўтди.

1841 йилда Энгельс бир йил ҳарбий хизматни ўташ учун Берлинга келди. «Ёш гегелчилар» тўгарагига аъзо бўлди. Берлин университетида турли темаларда лекциялар тинглади. Бу даврда у Гегель, Фейербахларнинг асарларини тинмай мутолаа қилди. Унинг фикри-зикрини асосан фалсафа масалалари эгаллади.

1842 йилнинг кузида отаси унинг маҳоратини ошириш мақсадида Англиянинг Манчестер шаҳрига жўнатди. Фридрих фақат савдо ишлари билан шуғулланмади. У бўш вақтларида хаёлий социалистлар, француз материалистлари ва инглиз сиёсий иқтисодчиларининг асарларини мукаммал ўрганди. Капиталистик экономика капиталистларнинг бойлик орттириш манбалари билан қизиқди, ишчиларнинг қашшоқлиги ва ишчилар ҳаракати билан яқиндан танишди. Идроклилиги ва тафаккурининг кучлилиги туфайли, шу ерда у революцион демократизмдан коммунизмга ва идеализмдан материализмга ўтди бутунлай.

Энгельс 24 ёшида ёзган «Англияда ишчилар синфининг аҳволи» машҳур асарида пролетариатнинг тарихий ролига жуда тўғри баҳо бериб, пролетариат сиёсий курашни авж олдириб, социализм ғалабасига эришиши мумкин деган фикрга келган.

1844 йилнинг августида Энгельс Парижда Маркс билан учрашди. Бу учрашув ва суҳбатлар ҳақида Энгельс: назарий соҳаларнинг ҳаммаси ҳақида иккимиз тўла равишда бир фикрда эканлигимиз аниқланди, деб ёзган. Улар характерларининг жуда мос келиши, ноёб зеҳнлари, кўп қиррали билимдонликлари ва кучли эҳтирослари туфайли ажралмас дўст тутиндилар. Уларнинг қирқ йилга яқин давом этган за В. И. Лениннинг ибораси билан айтганда, афсоналардаги дўстликдан ҳам мустаҳкам бўлган бу самимий дўстлик натижасида оламни ўзгартиришнинг революцион назарияси— илмий коммунизм яратилди.

«Муқаддас оила», «Немис идеологияси», «Коммунистик партия манифести» каби асарларни Маркс билан Энгельс 1845-1848 йилларда ижодий ҳамкорликда ёзганлар.

Энгельс Маркс билан биргаликда ўзлари тузган коммунистик Мухбирлар комитетлари фаолиятини жонлантириб, ишчилар орасида илмий социализм назариясини кенг ёйишга катта ҳисса қўшди.

«Одиллар союзи»нинг 1847 йил Лондонда ўтказилган конгрессида Маркс Энгельснинг таклифи билан ташкилотнинг номи ўзгартирилиб, «Коммунистлар союзи», «Барча кишилар бир-бирига биродар» деган шиори эса «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» шиорига айлантирилди. Энгельс конгрессда Коммунистлар союзи программасининг лойиҳаси ҳақида нутқ сўзлади.

Энгельс 1850—1870 йилларда Манчестерда яшади. Манчестер савдо корхоналарида ишлаб, мухтожликда яшаган Маркснинг оиласига моддий ёрдам кўрсатиб турди. Маркс Энгельсдан беғараз ёрдам олиб тургани учун ҳам «Капитал» асари устида муваффақиятли иш олиб борганини эслатиб ўтган.

Энгельс марксизм фалсафасини шакллантириш ва пропаганда қилишда беҳиҳоя катта роль ўйнади. Ўзининг «Анти-Дюринг» (1878), «Табиат диалектикаси» (1883й.), «Оила, хусусий мулк ва давлатнинг келиб чиқиши» (1884й.), «Людвиг Фейербах ва немис классик фалсафасининг охири» (1886й.) каби дурдона асарлари билан марксизмни бойитди.

Маркс ва Энгельс 1864 йилда Лондонда халқаро ишчилар уюшмаси—биринчи Интернационални туздилар ва унинг бутун фаолиятига раҳбарлик қилдилар. Интернационалнинг ташкилий структураси демократик централизм асосида бўлишини олға сурдилар.

Энгельс пролетар интернационализми ғояларида изчил туриб, Германиядаги лассалчиларга, инглиз тред-юнионининг раҳбарларига зарба берди, прудончиликка, бокунинчиликка ва Интернационалнинг бошқа душманларига қарши шафқатсиз кураш олиб борди. Маркс билан Энгельс интернационалнинг раҳбар органи — Бош Советнинг барча ишини коллектив раҳбарлик йўсинида олиб бориб, халқлар дўстлиги, пролетариатнинг мамлакатлараро бирдамлиги ғояларига содиқлигини амалда кўрсатди...

Маркс вафотидан кейин социал-демократик партияларни тузиш, уларнинг назарий ва амалий масалаларни ишлаб чиқиш, уларга раҳбарлик қилиш, асосан, Энгельс зиммасига тушди. Буюк Интернационалист Энгельснинг ташаббуси ва раҳбарлиги билан 1869—1893 йилларда Европадаги 16 мамлакатда социал-демократик ишчи партиялари тузилди.

Энгельс ўн тилни мукаммал билган, йигирма тилда ўз фикрини ифодалай оладиган ўткир зеҳнли, қомусий ақл-заковат эгаси бўлган. Бошқа тиллар қатори рус тилини ҳам севиб ўрганган.

Энгельс ўз умрининг сўнгги ўн икки йилида садоқатли дўсти Маркснинг тугалланмай қолган ишларини ниҳоясига етказди. «Капитал»нинг II-III томларини не-не машаққатлар билан нашрга тайёрлади. Энгельс бутун ҳаёти, истеъдоди, қалб шуурини меҳнаткашларни капитал зулмидан озод қилиш ва бахт-саодатга эриштиришдек муқаддас ишга бағишлади Унинг фалсафа, адабиётшунослик, адабий танқидчилик ва фаннинг бошқа соҳаларига оид ёзган юзлаб публицистик, адабий ва танқидий асарлари келажак авлодлар учун қимматбаҳо ғоявий меросдир.

В. И. Ленин Маркс ва Энгельс ўлмас ғояларини янги тарихий давр — империализм ва пролетар революциялари даврига мослаб, факт далиллари, ишчилар синфининг кураш тажрибалари асосида ижодий ривожлантириб, юксак босқичга кўтарди. Буюк революцион бурилиш —Октябрь социалистик революциясига шахсан раҳбарлик қилиб, марксизм таълимотини амалга оширди.

Марксизм моддий куч, воқелик ва ижтимоий факторга айланди. Эндиликда юз миллионлаб кишилар, Маркс, Энгельс ва Ленин йўлидан бориб, бахт-саодатли, фаровон ҳаёт кечирмоқдалар. Буюк доҳийларимиз орзу ва башорат қилган давр бизнинг давримиздир.

Коммунистик ва ишчи партияларнинг 1957, 1960 ва 1969 йиллардаги халқаро кенгашлари, КПССнинг XXIII съезди ва қардош марксча-ленинча партияларнинг съезд ва Пленум қарорлари ҳамда ҳужжатлари асосида тинчлик, демократия ва адолат учун курашиш, империализмга қарши курашдаги мустаҳкам коммунистик бирликни юзага келтириш жаҳон узра социализм ва коммунизмнинг тантанасига эришиш учун гаровдир.

А. НИШОНОВ.

«Средазэнергоцвет» ишлаб чиқариш корхонасининг механика цехи халқ хўжалиги учун кўпгина стандарт бўлмаган деталлар ва йирик габаритли қозонлар ишлаб чиқаради. Бу ерда барча буюртмалар ўз вақтида сифатли адо этилади.

СУРАТДА: корхонанинг зарбдор ишчиси, шу кунларда КПСС XXIV съезди шарафига бошланган мусобақа иштирокчиси токарь Мидхат Мамлаев.

М. Нуриддинов ва И. Шоинағомов фотоси.

Институт партия ташкилотида

АГИТБРИГАДА ЖОНКУЯРЛАРИ

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти партия комитети (секретари ўртоқ С. Ўтанов) пойтахтимиздаги йирик партия ташкилотларидан бири. Унга 420 га яқин коммунист уюшган.

Олий ўқув юрти коммунистлари ташаббуси билан ташкил этилган «Октябрь» агитбригадаси аъзолари ёш ўқитувчилар, студентлар орасида ибратли ишларни амалга оширишмоқда.

Агитбригада атрофига уюшган тажрибали ташвиқотчилар студентлар учун турли мавзуларда қизиқарли лекция, суҳбатлар ўтказиб туришдан ташқари, Сирдарё, Самарқанд, Хоразм ҳамда пойтахт области меҳнаткашлари ҳузурига ҳам тез-тез ташриф буюриб туришади.

СОЦИОЛОГИЯ ГРУППАСИ

Ишчан коммунист, профессор В. Маков раҳбарлигидаги социология группаси аъзоларининг ҳам бутун фаолияти институт партия комитетига намунали ёрдам кўрсатишга қаратилган. Партия комитети аъзоси О. Асанов бошчилигида бир гуруҳ социологик тадқиқотчилар студентларнинг вақтдан қандай фойдаланаётганлигини атрофлича ўрганиб чиқдилар. Бу борада тўпланган материаллар институт партия комитетининг кенгайтирилган йиғилишида синчковлик билан ўрганиб чиқилди. Ютуқлар оммалаштирилиб, бу соҳадаги камчиликларини тугатишга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқилди. Тадбирлар асосида иш кўриш таълим-тарбияни тобора яхшиланиб боришига ўз ижобий таъсирини кўрсатмоқда.

КЕЧАЛАР МАВЗУИ: «ЛЕНИН ВА ШАРҚ»

Таълим-тарбия ишини кўнгилдагидай йўлга қўйишда қизиқарли кечалар, меҳнат ветеранлари билан учрашувлар, савол жавоблар муҳим аҳамият касб этади. Институт партия комитетининг ташаббуси билан «Ленин ва Шарқ» мавзуидаги серияли кечаларни ташкил этиш таҳсинга лойиқ иш бўлди. Айниқса «Мен ўзбек қизиман», «Ҳиндистон дўстимиз», «Афғонистон қўшнимиз» деган темаларда бўлиб ўтган кечалар кўпчиликда катта таассурот қолдирди.

Редакцияга хат.

МОҒОР БОСАЁТГАН ЁРЛИҚЛАР

Комбинатимизда чиқаётган кўп нусхали «Тўқимачилар овози» ва «Голос текстильщика» газеталари тўқимачиларнинг севимли газеталари бўлиб қолган. Унинг чиқа бошлаганига ҳам 38 йил бўлиб қолди.

Шу газетада ишчи-мухбир сифатида кўп йиллардан буён қатнашиб келаман. Қанчадан қанча мақолалар, танқидий материаллар ёзиб, ишлаб чиқариш ҳаётини иложи борича ёритишга ҳаракат қилиб келдим ва келаётирман. Менга ўхшаш ўнларча ишчи мухбирлар газета саҳифаларида ўзларининг материаллари билан қатнашиб турадилар. Бундан икки йил муқаддам мени Ўзбекистон журналистлар союзи ва область касаба союзи Фахрий ёрлиқлари билан тақдирлашди. Бу менинг арзимас хизматимга берилган катта мукофот эди. Ҳозир эса «Труд» газетасининг штатсиз ишчи мухбири ҳисобланаман.

Гап менинг ишларим ҳақида бормайди. Бу йил комбинат редакцияси тавсияси билан ўнга яқин ишчи мухбирга ёрлиқ берилиши керак эди. Бу ҳақда дирекция, партком ва фабком комсомол комитети қарор чиқариб ёрлиқларни ишчи мухбирлар номига ёзиб ҳам қўйишган.

Мана икки ойдирки, биз ишчи мухбирлар бу ёрлиқларни олганимиз йўқ. Энди ўйлаймизки, бир йўла 1971 йилнинг Матбуот Кунини нишонлаб беришса керак. Ёрлиқлар партком тортмасида моғор босиб ётибди.

Бу йил «Известия» газетасининг «Ажаб савдолар» рубрикаси остида «Тўрт йилдан сўнг берилган ёрлиқ» сарлавҳаси остида танқидий материал босилиб чиққан эди. Унда ҳам фабком томонидан унутилган Фахрий ёрлиқнинг эгасига топширилганлиги айтилган эди. Ёрлиқ топширилаётган пайтда, унга: «Энди ҳеч ким билмай қўя қолсин», деб уқтиришган. Бизда ҳам худди шундай бўладиганга ўхшайди.

Албатта, биз Фахрий ёрлиқни олиш учун шошилаётганимиз йўқ. Лекин кишига нисбатан ҳурмат ҳам керак. Ҳамма нарсани вақтида бажариш лозим.

Ҳурматли редакция! Бизнинг моғор босган ёрлиқларимиз эгаларига қачон топшириларкин? Шу савол бизни қизиқтиряпти.

Т. ИСҲОҚОВ.

Тошкент тўқимачилик комбинати биринчи йигирув фабрикасининг мастер ёрдамчиси.

Сўз касаба союз ташкилоти етакчиларига

МЕҲНАТ ВА ҲОРДИҚ

Комбинатимиз пойтахтимиздаги кекса корхоналардан ҳисобланади. Ветеранларимиз ўз ўринбосарларига яхшигина армуғон қолдиришган. Қоғоз ва қоғоз маҳсулотлари, картон ва картон маҳсулотлари ишлаб чиқарилаётган корхонамиз жойлашган ҳовлилар истироҳат боғини эслатади.

Бобочинорлар, гуллаб ёқимли ҳид таратадиган хушманзара дарахтлар кўм-кўк товланиб туради. Гир айланиб оқиб турган ариқчалардаги зилол сувлар, анвойи гуллар чаманини айтмайсизми?

Хуллас, ветеран ишчиларимиз бунёд этган бу бўстон ишчиларимизнинг чинакам оромгоҳига айланган. Бизда ҳамма бир оила аъзосидек аҳил яшайди. Турли миллатларга мансуб бўлган ишчиларимиз ветеран устозлардан ибрат олиб, турар жойларини, ишхоналарини янада ободонлаштириш, янги-янги боғ-бўстонлар бунёд этишга ихлос қўйишган. Сўлим боғдаги шахмат-шашка, домино, бильярд ва бошқа ўйинлар учун қурилган махсус айвонлар, хоналар ҳамиша гавжум бўлади. Смена алмашилгунча ёки сменадан чиқиб ишчилар ана шу сўлим, соя-салқин айвонларда ҳордиқ чиқаришади. Спорт турлари бўйича мусобақалашишади. Мусобақа жадвали осилган жой одамлар билан ҳамиша гавжум бўлади. Ғолибларни ғалаба билан табриклашади. Биз рағбатлантирувчи мукофотлар ҳам бериб турамиз.

Ҳовлимизда спорт майдони, болалар майдончалари, ёзги, қишки кино заллари бор. Болаларнинг дам олишига алоҳида эътибор берилмоқда. Ошхонамиз болалар учун арзон нархда овқат тайёрлаб турибди. Кино эса улар учун текин. Ана шундай ишларга касаба союз маблағидан беш минг сўм ажратиб берилган.

Миллий ва европа чолғу асбобларини ўрганиш тўгараклари ишлаб турибди. Спорт мусобақаларига актив қатнашаётган командамиз ҳам бор.

Яхшигина жиҳозланган кутубхонамиз, ўқиш заллари мунтазам ишлаб турибди. Саксон номга яқин газета ва журнал олиб турамиз.

Беш йилликни 25 ноябргача бажариб, планга қўшимча 2800 тонна қоғоз, 565 тонна картон, 100 минг сўмлик ўқувчилар дафтари ёки жаъми 800 минг сўмлик маҳсулот реализация қилишни мўлжаллаяпмиз. Йиллик планни эса 28 декабргача бажариб, планга қўшимча 30 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш учун курашаётирмиз. Ана шундай улкан режаларни амалга оширишда ишчи ва хизматчиларимизнинг кўнгилли ҳордиқ чиқараётганлари катта ёрдам бермоқда.

Кончилар касаба союзининг Ангрендаги «Космос» пионер лагерига комбинат ишчи, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг болаларидан саксонтасига йўлланма олиб бердик. Бундан олдин эллик беш бола шу ерда ҳордиқ чиқариб қайтган эди.

Ишчилардан ўн саккиз киши, ветеран-пенсионерлардан етти киши дам олиш уйларига бориб, ҳордиқ чиқариб келишди. Яқинда яна ўн саккиз киши ва беш пенсионерга дам олиш уйларига йўлланмалар бердик.

Меҳнатда алоҳида ўрнак кўрсатган ва беш йиллик шахсий топшириқларини бажариб, 1971—1972 йиллар ҳисобига ишлаётганлардан олти кишига туристик саёҳат учун путёвкалар сотиб олиб берганмиз. Яна шундай йўлланмалардан еттитаси илғор ишчиларга берилади.

Яқинда ўн икки ишчи санаторийларга бориб, шифоланиб қайтди. Яна тўққиз кишини санаторийга юбордик.

Ҳафтанинг икки дам олиш кунларини коллективимиз Бўстонлиқ районининг хушманзара ерларида, Паркентнинг Сўқоқ, Заркент қишлоқларида ўтказмоқда. Бунинг учун комбинат маъмурияти махсус автомашиналар, палаткалар, караватлар ажратиб берган.

З. ПЕРЕВЕДЕНЦЕВА,

Қоғоз комбинати касаба союзи комитетининг раиси.

Электр монтаж конструкциялари заводида тайёрланган ажойиб манзарали электр фонарлари, комплекс трансформатор киоск ва шчитлари шаҳримиз хонадонлари, хиёбон ва кўчаларини ёритиб турибди.

СУРАТДА: заводнинг КПСС XXIV съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб баракали меҳнат қилаётган бир группа зарбдор монтажчилари (чапдан ўнгга) Осия Қурманаева, Анатолий Шуплов, Ольга Вилисова ва Петр Доронин.

ЖОНАЖОН Ватан бўйлаб

РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР ҚЎШГАН ҲИССА

КРАСНОВОДСК (Туркманистон ССР). Маҳаллий темир бетон буюмлар заводининг коллективи беш йиллик планда мўлжаллаганидан ташқари маҳсулот чиқара бошлади. Маҳсулот ишлаб чиқариш 1966 йилдагига нисбатан қарийб бир ярим баравар кўпайди.

Янги техникани жорий қилиш туфайли муваффақиятга эришилди. Корхонанинг барча участкалари такомиллашган технология бўйича ишламоқда, завод новаторлари кўпгина ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштирдилар. Масалан, улар ичи ғовак тўшама каркасларини тайёрлайдиган серунум автомат яратдилар. Рационализаторлар йил охиригача йиллик жами самараси 50 минг сўмга борадиган таклифларни жорий қилиш мажбуриятини олдилар.

(ТАСС).

МЕҲНАТНИ ИЛМИЙ АСОСДА ТАШКИЛ ҚИЛИШ ЁРДАМ БЕРМОҚДА

ВЕЛИКИЕ ЛУКИ (Псков области). Великие Лукидаги трикотаж фабрикасининг ишчи ва хизматчилари маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ва уни реализация қилиш юзасидан беш йиллик планда белгиланган топшириқни муддатидан 150 кун-барвақт бажариб қўйдилар. Янги машина-ускуналарни ўзлаштириш ҳамда меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш планларини кенг кўламда жорий этиш ҳисобига вақтдан ютилди. Корхонада барча процесслар, жумладан, ёрдамчи ишлар механизациялаштирилган.

Трикотажчилар КПССнинг бўлажак съезди шарафига пландагидан ташқари 15 миллион сўмлик буюмни савдо шохобчаларига жўнатишга қарор қилдилар.

(ТАСС).

НОВАТОРЛАР МИЛЛИОН СЎМ ТЕЖАБ БЕРДИЛАР

«Узбексельмаш» беш йиллик бошланганидан бери тежалган металлдан 3 мингта чигит сеялкаси ишлаб чиқарди. Бу — завод новаторлари эришган муваффақиятлардан биттагинаси, холос. Рационализатор ва ихтирочиларнинг шу вақт мобайнида жорий қилинган таклифларидан тежалган маблағ миллион сўмга етди. Холбуки, беш йилликнинг охирига бориб шунча пул тежаш режаланган эди.

МЕҲНАТ ҲАМ, МЕТАЛЛ ҲАМ ТЕЖАЛДИ

Литва қишлоқ хўжалик машинасозлиги фирмаси «Нерис» витаминли пичан уни тайёрлаб берадиган агрегатлар ишлаб чиқариш беш йиллик планини бажарди. Бутун мамлакат хўжаликларига етказиб берилаётган мана шундай машиналар ишлаб чиқариш 1965 йилдагига нисбатан икки баравар кўпайди.

Беш йиллик мобайнида фирма корхоналарида сермеҳнат ишларнинг анчаси механизациялашди. Деталларни ишлаб берадиган, узелларни пайванд қиладиган, машиналарни йиғиб берадиган ва иш унуми юксак бўлган линиялар ишга туширилди, автомат станоклар ўрнатилди. Чиқарилаётган агрегатларнинг вазни 30 процентдан зиёдроқ камайтирилди. Илгари бу агрегатлар хўжаликларга йиғилган ҳолда ўз юриши билан жўнатилар эди. Шу сабабли уларга рама ва шасси ўрнатилган бўлар эди. Эндиликда бундай қисмларга эҳтиёж қолмади, чунки узеллар машиналарга ортиб юборилади, жойига бориб етганидан кейин эса шу узеллардан агрегатлар йиғилади.

Бу тадбирларнинг ҳаммаси меҳнат сарфланишини анча қисқартириш, кўпгина металлни тежаш имконини берди. Фирма коллективи мамлакат қишлоқ хўжалигига витаминли озуқа тайёрлаш учун беш йиллик планда белгиланганидан ташқари яна икки юз комплексдан кўпроқ машина беришга қарор қилди.

(ТАСС).

ОЛТИН ЁМБИНИНГ ВАЗНИ 9680 ГРАММ

МАГАДАН. Колима табиатининг бойликлари битмас-туганмасдир. Бугун Долгий сойи водийсидаги «Бурқандья» конида топилган ёмби олтин шундан далолат беради. Бульдозерчи Николай Лобанов топган олтин шакли орқа оёқларида турган динозаврга ўхшаб кетади. Шу олтин «ҳайкал»нинг вазни — 9680 грамм. (ТАСС).

СУНЪИЙ «ҚУЁШ»

Ленинграддаги электр соат заводи катта-катта парранда фермаларида энг мақбул ёруғлик режимини таъминлаб турувчи автоматларни кўплаб ишлаб чиқара бошлади. Берилган программа бўйича ишловчи бу қурилма аниқ белгиланган вақтда люминесцент лампаларни ёқади ва ўчириб туради.

Тажрибадан кўринишича, поток ишлаб чиқариш шароитларида «сунъий «қуёш» жорий этилиши товуқларни анча серпушт қилади. (ТАСС).

ФРУНЗЕ. Қирғизистон ССР. Қирғизистон драма театрининг янги биноси.

В. Кошевой фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

УМР УЗОҚЛИКНИНГ «СИРИ»

БРНАКОТ қишлоғида истиқомат қилувчи 103 ёшли Исо Крменян оғир дардни енгиб, соғайиб кетди ва ўзининг севган иши —томорқа участкасидаги дарахтларни парвариш қилиш билан шуғуллана бошлади. Буни кўрган унинг кўпдан-кўп болалари ва набира, чевараларининг қувончи ичига сиғмас эди. Арманистондаги Сисиан районида яшовчи қария шу йил баҳорда шол бўлиб қолган эди. Ленин унинг сиҳат-саломатлиги ғоят мустаҳкамлиги ва врачларнинг ўз вақтида ёрдам берганлиги бу дардни енгди. Шунгача Крменян ўзининг узоқ умри даврида бирон марта ҳам касал бўлмаган, ҳеч қандай дори ичмаган эди.

ТАСС мухбири билан суҳбатда қария умр узоқлигининг «сири» жисмоний меҳнатда эканлигини, болалигидан бери меҳнат қилаётганлигини айтди. (ТАСС).

Ереван.

Ёшлар янгиликлари

ИШЧИ ЙЎЛЛАНМАСИНИ ОЛДИЛАР

БОКУ. Республикадаги профессионал-техника билим юртини битириб чиқаётган 400 киши бир йўла иккитадан гувоҳнома олди. Бу гувоҳномаларнинг бири ишчи мутахассислиги тўғрисида бўлса, иккинчиси Етуклик аттестатидир. Ана шу билим юртида дарслар янги программа бўйича олиб борилди.

Озарбайжон ССР Олий Советининг Президиумида тантанали вазиятда билим юртини аъло даражада битириб чиққанларга ишчи йўлланмаси берилди. Уларга ишчи дипломи ва Етуклик аттестати топширилди.

КОРХОНА ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН

ЛЬВОВ. Львов олий ўқув юртларида кириш имтиҳонлари бошланмоқда. Иван Франко номли Давлат университетининг 79 абитуриенти студент бўлди. Булар — ўтган йилнинг декабрь ойида йўлланма билан университетнинг тайёрлов курсларига юборилган ёш ишчилар, колхозчилар, Совет Армияси сафида хизматдан қайтган кишилардир. Ана шу абитуриентлар тайёрлов курсларини битириб чиқиш имтиҳонларида ўзларининг пухта билимларини кўрсатиб, юқори баҳолар олдилар.

Республиканинг бошқа шаҳарларида ҳам олий ўқув юртларга кирувчилар учун тайёрлов курслари ташкил этилган. (ТАСС).

Тошкент рўзғор холодильниклари заводи ҳар куни савдо тармоқларига юзлаб холодильниклар жўнатади.

СУРАТДА: янги холодильникларни жўнатишга ҳозирлик кўрилмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ШАҲАР—ҚИШЛОҚҚА

Азамат дала меҳнаткашларининг сиҳат-саломатлиги учун доимий ғамхўрлик қилиб келинмоқда. Шаҳримиздаги ўнлаб касалхона врачлари, илмий ходимлар, фармацевтлар ва шифокор-олимлар дала меҳнаткашларининг сиҳат-саломатликларини доимий назорат қилиб турибдилар. КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларидан руҳланган шифокорларимиз қишлоқ меҳнаткашларига янада яхши ва намунали хизмат кўрсатишга аҳд қилдилар.

«Саломатлик ҳақида суҳбатлар»нинг бугунги навбатида шаҳарлик шифокорларнинг дала меҳнаткашларига кўрсатаётган медицина хизматлари тўғрисида ҳикоя қиламиз.

ДОРИ-ДАРМОНЛАР МУҲАЙЁ

Саломатлик ва Меҳнат бир-бири билан жуда ҳам узвий боғланган. Ҳар бир пахтакор фидокорона меҳнат қилиши учун сиҳат-саломат бўлиши керак. Дала меҳнаткашларининг саломатлигини сақлаш йўлида республикамиз медиклари билан бир қаторда, доришуносларимиз ҳам қўлдан келган барча ёрдамларини кўрсатишмоқда.

Шу кунларда, айниқса ,район марказий дорихоналари ходимларининг иши қизғин. Ҳозир республикамизда уларнинг сони 90 та бўлиб, 600 қишлоқ дорихоналари ва 2700 дорихона пунктларини дори-дармон билан таъминлашни ўз зиммаларига олдилар. Улар эртадан то кечгача дала меҳнаткашларининг саломатлиги йўлида жонбозлик кўрсатишмоқда.

Бу йил республикамиз дорихона тармоқлари бирмунча кенгайди. Меҳнаткашларга хизмат қилувчи кўчма дорихона пунктлари сони 60 га етди. Улар колхозчиларга керакли медикаментларни ва санитария-гигиена предметларини бевосита бригада далаларига, колхоз ва совхоз бўлимлари ва механизациялаш г а н звеноларнинг ўзига етказиб бераётирлар. Булардан ташқари, санитария постлари ҳам ёрдам аптечкалари билан таъминланган.

Биринчи ёрдам кўрсатишга қандай дори моддалари ишлатилади ва уларни қандай қабул қилиш керак?

Бош оғриганида амидопирин, асфен ва цитрамон таблеткаларини қабул қилиш мумкин.

Тўсатдан юрак атрофида оғриқ пайдо бўлса, врач келгунига қадар оғриқни қолдириш учун валидол таблеткасини тил остига қўйиб туриш ёки 10-15 томчи карвалол ёки зеленин томчисидан ичиш мумкин.

Нашатир спирти ари ва шунга ўхшаш ҳашаротлар чаққанида суртиш учун ишлатилади.

Ошқозон ва ичакни тозалаш мақсадида (масалан, бирор нарса билан заҳарланганда) биринчи ёрдам аптечкасидаги магний сульфат тузидан 20-30 граммини бир стакан илиқ сувда эритиб ичирилади.

Калий марганец оксиди эса жуда яхши дезинфекциялаш хоссасига эгадир. Унинг 2-3 кристаллини бир стакан сувда эритиб, теридаги турли яра ва жароҳатларни ювиш мумкин.

Енгил жароҳатлар кесилган ва қирилган жойга суртиш учун йод настойкаси ишлатилади. У микробларнинг кўпайишини тўхтатиб, куйдирувчи таъсир кўрсатади.

Бриллиант кўк дориси эса терининг жароҳатланган ерини, яра ва чақа жойларнинг атрофига суртиш учун қўлланилади.

Цинк мази микробларнинг ўсишини тўхтатиш билан бирга, яллиғланишнинг олдини олиш ва ярани тезда қотириш хусусиятига эга.

Йирингли яралар, куйган ва йирингли яллиғланишл а р д а стрептоцид эмульсияси ҳам яхши натижа беради. Эмульсияни яра устига тўғридан-тўғри суртиш мумкин, ёки докага суртиб, яра устига қўйилади ва устидан бинт билан боғланади. Қайта боғлашни 1—2 кундан сўнг такрорланади.

Ёш болали аёллар эса қишлоқ дорихоналари ва дорихона пунктларидан «Она ва бола» аптечкасини сотиб олишлари мумкин. Бу аптечкада юқорида айтиб ўтилганлардан ташқари, бола парваришига оид — клиёнка, марля, қайчи, спринцовка, болани чўмилтириш учун тайёрланган сувнинг ҳароратини ўлчаш учун термометр, болалар совуни ва бошқалар бор.

Турли касалликларнинг олдини олиш ва даволаш учун керак бўладиган дори-дармонларни барча дорихона пунктларидан олиш мумкин.

Фармацевтларимиз врачлар билан бирга колхоз далаларига бориб колхозчиларнинг эҳтиёжларини ўрганмоқдалар, уларнинг саломат яшашлари ва меҳнат қилишлари учун зарур бўлган барча дори-дармонлар ва санитария-гигиена предметлари билан юқори даражада таъминлаш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Л. Д. РИШАЛЬ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги дорихоналар Бош бошқармасининг информация бўлими бошлиғи.

Д. А. АБДУЛЛАЕВА,
бўлим инспектори.

Республика санитария авиацияси учувчилари шифокорларни тегишли манзилга тезда етказиб боради.

СУРАТДА: (чапдан) Тошкент медицина институти доценти Абдужамил Ҳалилов ва учувчи Александр Мирних тез ёрдам кўрсатиш учун навбатдаги учишга тайёр бўлиб турушибди.

М. Нуриддинов фотоси.

ЯЙЛОВЛАРНИ ЯЁВ КЕЗГАНДА...

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли Ўзбекистон санитария гигиена ва касб касалликлари илмий текшириш институтининг бир группа илмий ходимлари 20 кундан ортиқ вақт Қашқадарё областидаги чўпонлар ҳузурида бўлиб қайтдилар. Чўпонлар ҳузурига биринчи марта ташриф буюрган бу катта илмий-амалий экспедицияга институтнинг 30 дан ортиқ илмий ходимлари ва турли касалликлар бўйича малакали шифокорлар ва лаборантлар қатнашдилар.

Экспедиция қатнашчиларининг асосий вазифалари Қашқадарё областининг чўл зонасида жойлашган «Муборак» совхози, тоғлиқ зонада жойлашган Деҳқонобод қишлоқ советига қарашли «Ленинизм» колхозида хизмат қилаётган чўпонларнинг турмуш шароитлари, сиҳат - саломатликлари, овқатланишлари, ичимлик сув билан қандай таъминланганликлари ва бошқа бир қанча коммунал масалаларнинг аҳволи билан яқиндан танишиш эди.

Экспедиция қатнашчилари томонидан «Муборак» совхозининг чўпонлар оиласидан 900 киши, «Ленинизм» колхозидан ҳам 900 га яқин чўпонлар оиласи аъзолари кичкина чақалоқдан тортиб то катта ёшдагиларигача чуқур медицина кўригидан ўтказилди. Кузатиш даврида касаллиги аниқланган беморларга шу ернинг ўзида керакли тиббий ёрдам кўрсатилди, дори-дармон берилди. Айрим чўпонлар ва уларнинг оила аъзолари малакали даволаниш учун район, область ва республиканинг марказий ихтисослашган шифохоналарига юборилди. Кузатишлар натижасида касалликлари аниқланган айрим чўпонлар шифокорлар йўлланмаси билан Тошкент шаҳар шифохоналарига келиб даволанмоқдалар.

Институтнинг малакали шифокорлари «Муборак» совхозидаги ва «Ленинизм» колхозидаги шифохоналарда даволанаётган беморларга ҳам амалий ёрдам кўрсатдилар.

Ҳозирги кунда экспедиция даврида илмий асосда йиғилган турли соҳага оид катта материаллар илмий ходимлар томонидан ишланмоқда.

А. А. ТОҲИРИЙ,
Ўзбекистон санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-текшириш институти овқатланиш лабораториясининг мудири.

Йўлингиз табиб уйига тушмасин

Бизнинг мамлакатимизда барча аҳоли бепул медицина ёрдами билан таъминланган. Ҳатто, мамлакатимизнинг энг узоқ жойларидаги совет медицина ходимлари юқори малакали мутахассислардан маслаҳат олиш, беморни махсус касалхонага юбориш ва шундай йўл билан уни даволашда ҳозирги замон медицина фанининг ютуқларини қўллаш имкониятларига эгадирлар. Демак, табиблликнинг мавжудлигига мамлакатимизда малакали медицина ёрдамига муҳтожлик эмас, балки аҳолининг айрим қисмида медицинанинг имкониятлари ҳақида нотўғри тушунчаларнинг ҳали ҳам сақланиб қолгани сабаб бўлмоқда.

Медицина илмидан мутлақо хабарсиз бўлган табиб касалликни илмий нуқтаи назардан текшириш ва даволаш учун жонини қойитмайди. У иккиланмасдан, ўша заҳотиёқ ўзи дори-дармон тайёрлайди.

Аксари дуохонлар турли гиёҳлардан ўз рецептуралари бўйича дори тайёрлаб, уни барча дардга даво деб тавсия этадилар. Лақма касаллар бу дорини ичиб, ўз дардларини ўтказиб юборадилар, ҳатто уларни тузатиб ҳам бўлмай қолади.

Табиблар, одатда, турли наркотик моддаларни ёки қон олдиришни буюрадилар. Булар эса санитария талабларига зид равишда амалга оширилади. Шу ўринда, уларнинг бод касали, лат еган, ёки синган бўғинларни даволаш усулларини кўрсатиб ўтиш кифоя. Уларнинг даволаш усулига кўра лат еган, синган ва чиққан бўғинлар қимирламайдиган қилиб боғлаб қўйилади, натижада, нормал қон айланиш бузилади ҳамда касалнинг аҳволи баттар оғирлашади.

Бундай йўл билан «даволанган» касаллар аксари клиника ёки шифохонага келтирилади ва дард оғирлашгани туфайли уларни тузатиш қийин бўлиб қолади.

Буюк ўзбек шоири Алишер Навоий табибларни характерлаб бундай деган эди: — «Нодон табиб —жаллоднинг шогирдидур, жаллод нодон табиблардан афзалдир, у ҳукм этилганларни ўлдирур табиб эса, айбсиз, гуноҳсизларни ўлдирур».

Ҳозир ҳам айрим қолоқ тушунчадаги кишиларнинг табибга бориб бемор ҳолини оғирлаштираётганликлари кишини таажжублантиради.

Яқинда, Ўзбекистон травмотология ва ортопедия илмий-текшириш институти қабулхонасига Тошкент область Калинин районидан Абдураҳмон Яҳёев деган йигирма етти ёшли йигит келди. У бундан ўн икки кун аввал йиқилганини, сўнг табибга тўрт марта бориб наф кўрмаганини айтди.

Текширишда шу нарса аниқландики, ўнг елка суяги бўғиниддан чиқиб кетган экан. Чиққан қўл ўша заҳоти жойига солинди ва беморнинг аҳволи дарҳол енгиллашди. Жароҳатланган йигит: «Мен ўн икки кундан бери бекорга табибга овора бўлибман», деб хижолат тортди.

Тўрақул Шомуродов деган бола бундан бир йил аввал дарахтдан йиқилиб, ўнг қўлининг билак суяклари синган. У ўша куни табибга боради, табиб эса қўлини тахтакашлаб йигирма кунгача очмасликни буюради, кун ўтиши билан қўл шишиб, нерв ва томирларни эзади, натижада, ўша қўл шол бўлиб қолади. Бемор кейинчалик институтимиз қошида операция йўли билан даволанди.

Мамлакатимиз меҳнаткашларининг турмуш шароити ва ҳаёти йил сайин яхшиланиб бораётир, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлмоқда, аҳолининг маданий савияси ўсяпти. Ҳозирги замон илмий медицинасининг асосларини кенг пропаганда қилишда медицина ходимлари, Қизил ярим ой жамияти активлари билан бирга бутун жамоатчилик актив иштирок этиши керак.

Т. ҲАСАНОВ,
медицина фанлари кандидати.

• СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ КЎМИР

БУДАПЕШТ. Орослан кўмир ҳавзасининг шахтёрлари шу йилнинг дастлабки олти ойи мобайнида Венгрия халқ хўжалигига пландан ташқари қарийб 60 минг тонна кўмир тайёрлаб берди. Венгрия Совет Армияси томонидан озод қилинган куннинг 25 йиллиги муносабати билан ва Венгрия социалистик ишчи партиясининг яқинда ўтказиладиган X съезди шарафига юбилей мусобақасида ана шу муваффақиятларга эришилди. Иш билан банд ҳар бир киши ҳисобига маҳсулот ҳажми шу давр ичида 5,5 процент кўпайди. Ҳавзадаги шахта коллективлари бу йил мамлакатга пландан ташқари жами 100 минг тонна кўмир бериш мажбуриятини олдилар.

(ТАСС).

САНОАТ ТЎҒРИСИДА ЯНГИ ҚОНУН

ЛИМА. Перу ҳукумати саноат тўғрисида қабул қилган янги қонунга мувофиқ мамлакат меҳнаткашлари бундан буён саноат корхоналари раҳбарлигида ҳамда корхоналар олган фойдани тақсимлашда қатнашадилар. Корхоналарда ташкил қилинаётган «саноат жамоалари» юридик шахс сифатида меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилади ва уларнинг вакиллари корхона раҳбарлигига киради.

Янги қонун ҳар бир корхона меҳнаткашлар орасида тақсимлаш учун ҳар йили 10 процент фойдани ажратиши кераклигини белгилаб қўйди.

Янги қонун тадқиқот институти яратилишини ҳам кўзда тутади. Бу институт саноат технологиясини ўрганиш билан шуғулланади ва корхоналар учун техникавий нормалар белгилайди.

(ТАСС).

Вьетнам Халқ Озодлик армиясининг жангчилари Америка-сайгон қўшинларига қақшатқич зарба бермоқдалар.

СУРАТДА: НВСО жангчилари Куангти вилоятидаги машина йўлларига мина кўммоқдалар.

ВИА —ТАСС фотоси.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

ЛОНДОН

Англияда забастовка кураши кўпдан буён бунчалик авж олиб кетмаган эди. Бу ерда эълон қилинган расмий маълумотларга қараганда, шу йилнинг олти ойи мобайнидагина забастовкалар натижасида (докерларнинг бутун мамлакат миқёсидаги забастовкаси бу ҳисобга кирмайди) беш миллиондан ортиқ иш куни бой берилган. Бу рақамлар 1957 йилдан буён шу тўғрисидаги барча йиллик рақамлардан ортиқдир. Англияда йилнинг биринчи ярмида ўтказилган забастовкаларда бир миллионга яқин киши қатнашди.

НЬЮ-ЙОРК

Калифорниядаги узум узувчиларнинг кўп йиллик кураши ғалаба билан тамом бўлди. Делано шаҳрида токзорларнинг эгалари қишлоқ хўжалик ишчилари бирлашган касаба союзи раҳбарлари билан шартномани имзолашга мажбур бўлдилар. Бу шартнома батракларнинг иш ҳақини бирмунча ошириш ва меҳнат шароитини яхшилашни кўзда тутади. Шартноманинг имзоланиши қишлоқ хўжалик ишчиларининг бирлашган касаба союзи тан олинганлигини кўрсатади. Корхона эгалари илгари бу касаба союз билан ҳисоблашмас эдилар.

Ер эгаларига қарши кураш осон бўлмади. Бу кураш беш йил давом этди.

ПАРИЖ

Астуриядаги «Камоча» ва «Солевей» шахталари кон ишчиларидан икки минг киши 2 ҳафтадан буён иш ташламоқда. Улар қонуний талабларининг қондирилишига муваффақ бўлган ўртоқлари — «Уноса» кўмир концерни шахтёрларининг муваффақиятларидан илҳомланиб иш ҳақининг оширилишини талаб этмоқдалар.

САНТЬЯГО

Чили порт хизматчилари миллий федерацияси коллектив шартномаларнинг бузилишига қарши норозилик билдириб, умумий забастовка эълон қилди. Забастовка денгиз бўйидаги барча шаҳарларга ёйилди.

(ТАСС).

БОРМАН ҲАЛИ ТИРИКМИ?

БОНН. Нацист жиноятчиларни қидириш билан шуғулланаётган Венадаги «Ҳужжатлар маркази»нинг маълумотларига қараганда, гитлерчилар рейхининг бошлиқларидан бири Мартин Борман ҳаёт. Ҳозир у Жанубий Америкада яшаб турибди. Ана шу марказга маълум бўлган маълумотларга кўра, Борман яқинда Бразилия билан Парагвай чегараси районида пайдо бўлган. У ёлғиз эмас: Борманга ва яшириниб юрган бошқа жиноятчиларга жазодан қутилиб қолиш имконини бераётган бутун бир ташкилот иш кўрмоқда.

(ТАСС).

Стамбул. Шаҳар марказида.

П. Борис фотоси.

• Халқаро хабарлар

«ЎЗЛАРИНГНИ УЙЛАРИНГДАГИДЕК ҲИС ҚИЛИНГЛАР»

Яқинда Лондоннинг Ист-Эндидаги ирқчилар ўртасида «Паки-бешинг» деб аталган «кўнгил очиш» кенг ёйилди. «Паки» дегани Лондоннинг энг даҳшатли хароба жойларида яшаб ишлаётган покистонликлардир.

Кейинги вақтларда ҳужумга учраётган ва ҳатто ўлдирилаётган покистонликлар сони тўхтовсиз кўпаймоқда. Мана бир неча мисол: Покистонлик машинист кўчада ўлдирилган, унинг бошини кесиб ташлашган. Орадан бир қанча вақт ўтгач эллик яшар покистонлик ўз уйининг остонасида пичоқ уриб жароҳатланди. Бир касалхонада ишлаётган икки покистонлик — доктор ва телефончи метрога тушаётганларида ҳужумга учрадилар. Қисқа вақт ичида 70 марта ҳужум қилингани маълум бўлди. Ўтган йили покистонлик студентлар уюшмасининг 600 аъзосидан чораги «Паки-бешинг» қурбони бўлди, — деди шу уюшма президенти. 140 кишидан 40 киши калтакланди ёки сўйиб ташланди, бир неча киши қаттиқ жароҳатланди.

Асосий жиноятчиларнинг кимлиги ҳақида ҳар хил маълумотлар бор. Баъзилар «Сочини қирдирган» ўсмирлар жиноятчи деса бошқалари бу террор 20-30 ёшдаги кишиларнинг иши дейишади. Лекин уларнинг ёши нечада бўлишидан қатъий назар жиноятчилар оқ танли ирқчилар ҳисобланади.

Ҳозирги вақтда покистонликлар ўртасида бегона ерда ўзларининг ҳимоясиз эканликларини ўйлаш натижасида пайдо бўладиган даҳшат ва умидсизлик ҳукм суряпти. Май ойидаёқ икки мингдан кўпроқ муҳожир ўша вақтдаги бош министр Вильсонга муҳожирлар олдида турган масалалар рўйхат қилинган баёнотномани топшириш учун Лондон кўчаларидан юриб ўтдилар.

— Бизнинг доимо даҳшат ичида яшаётганлигимизни ҳеч ким рад этмайди, — деди намойишчилардан бири, — аҳвол ёмонлашяпти, биз тобора тез-тез йўл тўсарлар қурбони бўляпмиз. Биз ёрдамга муҳтожмиз. Муҳожирлар яшаётган районларда кўпроқ полициячилар бўлиши керак. Биз ҳимоя қилинишга ва ўз уй ҳамда яқинларимизни ҳимоя қилишга ҳақлимиз.

Покистонликлар полиция ва ички ишлар министрлигининг ўзларига ёрдам бериш учун ҳеч нима қилмаётганликларидан хафсалалари пир бўлди. Гувоҳлик бериши мумкин бўлган кишилар мавжуд бўлишига қарамай шу вақтгача Ист-Эндда ҳеч кимни қамоққа олишмади. Қўлга тушган кишиларни эса «далил бўлмагани учун» қўйиб юборган ҳоллар кўп бўлди. Мана, типик ҳодисалардан бири: Ишчи Ашур Мишга унинг уйи ёнида уч оқ танли йигит ҳужум қилади. У эшикка томон ташланди, йигитлардан бири унинг кетидан югуради. Эшик ёпилади, лекин безорилар уни синдиришади. Шу вақт полиция келиб етади. Улар безориларни ушлашади ва шу ернинг ўзида қўйиб юборишади. Иккинчи куни ўша муттаҳамлар бу уйга ёндирувчи бомба ташладилар.

Ҳозир Лондонда покистонликларнинг ташкилотлари тузиляпти. Бундай ташкилотлар сони тобора кўпаймоқда. Англияда тажриба орттираётган кўпгина ҳарбийлар «Покистон прогрессив партияси»нинг аъзоларидир, бошқа муҳожирлар Ранглиларнинг бутун жаҳон уюшмаси» ва «Покистонлик ишчилар иттифоқи»да аъзо бўлиб турадилар. Яқинда бу ташкилотларнинг вакиллари Ист-Эндда муҳожирларни доимий муҳофаза қилиш масалалари бўйича учрашдилар.

Яқинда Би-би-Сининг покистонлик муҳожирлар учун «Ўзларингни уйларингдагидек ҳис қилинглар» деган мавзуда эшиттириш олиб борувчи диктори Кадри ишдан бўшатилди. Унга «Покистонлик ишчилар иттифоқи»нинг юрист-консультанти деган айб қўйилди. Хизматчиларининг кўпчилик қисми консерваторлардан иборат бўлган Би-Би-Си ташкилоти Кадрини «сиёсий иш» билан шуғулланишда айблади.

Б. ХАММЕРЛИНГ,
инглиз журналисти.
(АПН).

ОФФЕНБАХДАГИ ТАЛОНЧИЛИК

Ғарбий германияли саргузаштнавистлар жонсарак бўлиб қолишди — катта Оффенбах шаҳрининг марказий кўчаларидан бирида куппа-кундуз куни қўпол ҳужум бўлди. Таловчилар омонат кассага пул олиб бораётган кичик автобусни тўхтатдилар ва нақ бир миллион марка пулни ўғирлаб кетдилар.

Полиция титраб-қақшаб жиноятчиларни қидираётган бир пайтда матбуот ва телевидение ГФР тарихида энг катта ҳисобланган бу талончиликни бутун тафсилотлари билан тасвирламоқда. Шу билан бир вақтда шарҳчилар Ғарбий Германияда жиноятчиликнинг ҳалокатли равишда ўсиб бораётганига эътиборни қаратмоқдалар. Бонн ички ишлар министрлигининг расмий маълумотларига қараганда ўтган йили талончиликлар сони яна ўн саккиз процентга ўсган. Бундай оммавий жиноятчиликнинг сабаби нимада?

Баъзи шарҳчилар айбни ҳар хил жиноий воқеалар билан тўлиб-тошган ўша газеталар, кино ва телевидение устига тўнкамоқдалар. Ҳақиқатан ҳам Оффенбахдаги ҳужум замонавий фильм ва романларнинг бутун қоидаларига мувофиқ амалга оширилган. Таловчилар ниқоб кийган ва автоматлар билан қуролланган эдилар. Улар худди довруқ қозонган фильмларнинг қаҳрамонлари сингари автомашиналарда шаҳар кўчалари бўйлаб учиб юришди. Бироқ гап кино ва телевидение гангстерларининг шуҳратидагина эмас, албатта. Яқинда шов-шувга сабаб бўлган бошқа бир «иш» ҳам буни кўрсатиб турибди. Ганновердаги бадавлат деҳқоннинг ўғли ўз ота-онасини отиб ўлдирган. Ундан нима учун бундай қилдинг деб сўраганларида ўсмир: «Мен ер мулкимизга ўзим хўжайин бўлишни истадим» деб жавоб берган.

Ганновер ёнидаги ва Оффенбахдаги жиноятларнинг социал негизи битта: бойлик орттириш учун шиддат билан интилиш, манфаатпарастлик руҳидир.

А. ЖОЛКВЕР,
АПН — радио мухбири.

ЯНГИ НАЦИСТЛАРНИ РАҒБАТЛАНТИРМОҚДАЛАР

БОНН. Германия Федератив Республикасида янги нацистлар партияси национал-демократик партия ўз фаолияти учун давлатдан маблағ олмоқда. «Ди тат» газетасининг хабар беришича, бу партия шимолий Рейн-Вестфалия ва қуйи Саксония ўлкаларида сайловолди кампаниясини ўтказиш учун давлат хазинасидан 440 минг марка пул олган.

НАРХ-НАВО ОШМОҚДА

ПАРИЖ. Францияда сутнинг чакана нархи оширилажаги бу ерда эълон қилинди. 1969 йилнинг ноябридан бошлаб сут нархи учинчи марта оширилди.

(ТАСС).

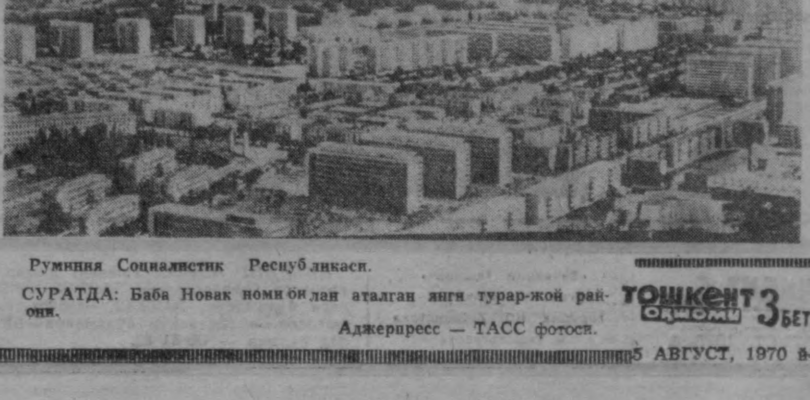

Румыния Социалистик Республикаси.

СУРАТДА: Баба Новак номи билан аталган янги турар-жой райони.

Аджерпресс — ТАСС фотоси.

Альберт ШВЕЙЦЕР.

ТАБУ ВА «СЕҲРГАРЛИК»

Африкаликлар ҳаётида табу ниҳоятда катта роль ўйнайди. Табу дегани маълум нарсага ташқи томондан тегинмаслик, дахлсизлик демакдир. Агар бунга амал қилинмаса, қонданн бузган одам ё бахтсизликка учрайди, ёки ўлади. Табунинг қаердан келиб чиққанлиги ҳозиргача маълум эмас.

Ҳамма нарсага бирдек тааллуқли бўлган табу ҳам, маълум бир одамга тааллуқли табу ҳам мавжуд. Биринчи хил табу жумладан, эркак кишининг оғир оёқли хотинига бўлган муносабатига тааллуқлидир. Мпонгве қабиласидаги эркаклар хотини оғир оёқ пайтида эскирган гўшт емайди, хамелеон калтакесагига тегмайди, чуқурликка тупроқ тўлатмайди, мих қоқмайди, ҳайвон ёки одам ўлаётганида уларнинг яқинига бормайди, ўлигига қўл тегизмайди.

Габонда биринчи марта бўлганимда, госпитал хизматчилари ўликларни бир ердан иккинчи ерга ташишдан қатъий бош тортаётганини кўриб ҳайрон қолган эдим. Мен уларни мажбур ҳам қилиб кўрдим, ялиндим ҳам. Аммо ҳамма ҳаракатларим зое кетди. Улар оёғимга йиқилиб узр сўрашар, шу ишни буюрманг, деб ялиниб-ёлворишар эди.

Маълум бир кишига эълон қилинадиган табу фарзанд туғилиши биланоқ ота томонидан белгиланади. Африкаликларнинг айтишича, ота ўз авлодларининг арвоҳи таъкидлаган нарсани боланинг қулоғига қуяр эмиш. Бола бахтсизликка учрамаслиги ёки ажалидан олдин ўлмаслиги учун ана шу табуга амал қилмоғи зарур эмиш.

Бола қўлидаги бармоқларни санай олиш даражасига етиб эсини таниши биланоқ, ўзига қандай табу эълон қилинганлигини билиб олади. Агар унга эълон қилинган табу каттароқ ёшидан бошлаб кучга кирадиган бўлса, бундай шартни кейинроқ айтишади.

Инсонни ўраб турган атрофдаги нарсалар ўртасида табу сифатида қўлланилмайдигани йўқ. Самкит яқинида бир аёл яшар эди. Табу бўйича у қўлига супурги ушламаслиги керак экан. Аёл ҳамиша ерни қўли билан супурар эди.

Бир болага эълон қилинган табу унинг ўнг елкасига қўл тегизишни тақиқлаган. Кунлардан бирида бир европалик киши эркалаб, унинг чап елкасига қоққанида, бола раҳмат айтибди. Европалик гап нимадалигини билмай ҳайрон бўлиб қолибди. Шунда бола: «Мен шунинг учун ҳам сендан хурсандманки, қўлинг чап елкамга тегди, агар ўнг елкамга текканида жуда даҳшатли ҳодиса бўлардн», дебди.

Бизнинг госпиталимизда даволанаётган бир африкаликка эълон қилинган табуга биноан унинг бошига тегиш мумкин эмас экан. Агар билмасдан унинг, ақалли, сочига тегиб кетсангиз, африкалик дарҳол ҳушидан кетиб йиқиларди.

Самкитда шундай бир фожиали воқеанинг гувоҳи бўлганман. Маҳаллий миссионер мактабида ўқийдиган болага банан ейиш тақиқланган экан. У ҳатто банан солинган идишда овқат ейиши ҳам мумкин бўлмаган. Кунлардан бирида ўртоқлари ҳозиргина сен овқат еган идишга банан пўчоғи солинган эди, деб маълум қилишибди. Бола шу заҳотиёқ ҳаммаёғи томир тортишиб бир неча соатдан кейин ўлган.

Мен аниқ манбалардан табуни бузганлиги учун ҳаёти фожиали тугаган кўп одамлар ҳақида эшитганман. Шундай аёллар борки, уларга агар биринчи фарзандинг ўғил бўлса, ё ўзинг, ё боланг—иккови͏нгдан биттанг ўласан, деб табу эълон қилишади.

Кунлардан бирида шундай табуга тобе бўлган аёл тўнғичига қиз кўрган. Лекин чақалоқнинг туғилиш пайтини кузатиб турган қариндошлар боланги͏нинг биринчи йиғиси ўғил боланикига ўхшар эди, дейишган. Шундай қилиб, аёл асли болам ўғил бўлгану, кейинчалик қизга айланиб қолган деб, ишонган. Ҳар қанча тушунтиришмасин, аёл оёқ тираб туриб олган. Модомики шундай экан улардан бири—ё она, ё бола ўлиши керак. Аёл ўзи ўлишга қарор қилган. Ўша кундан бошлаб, у чўп устихондек озиб кетаверган. Ниҳоят, уни бизнинг касалхонамизга олиб келишди. Аёл худди жонли скелетдек бўлиб қолган эди. Бир неча кундан кейин у ўлди. Бизнинг аниқлашимизча, у психик таъсир билан касалланган.

Африкаликларнинг табуни бузганда ўлишига сабаб бўладиган нарса шуки, улар бу нарсага ғоят эътиқод қиладилар ва табу бузилса, психик жиҳатдан ўзларини ўлимга тайёрлаб қўядилар. Фақат африкаликларнинг ишончига сазовор бўлган баъзи европаликларгина бундай пайтларда уларга таъсир қилиб, гоҳо ўлимдан олиб қолишлари мумкин.

Самкитлик бир аёлга эълон қилинган табуга биноан, унинг гарданига ҳеч ким қўл теккизиши мумкин эмас экан. У ким биландир жанжаллашиб қолган-у, рақибининг қўли билмасдан гарданига тегиб кетган. Шу заҳотиёқ, аёлнинг ҳаммаёғи тортишиб нафаси қиса бошлаган. Атрофдагилар европалик врачни бошлаб келишган. Европалик врач аёлни қўлидан ушлаганча нафас олишга мажбур қилган. Аёл қийналиб бўлса-да, нафас олган. Лекин врач кетиши биланоқ уни яна тутқаноқ тутиб, нафаси қисилавер ган. Врач узоқ вақт аёлнинг тепасида ўтиргандан кейингина тутқаноқ аста секин камайган. Кейинги кунларда ҳам, тутқаноқ қайтарилиб турган. Лекин бора-бора йўқолиб кетган. Тутқаноқ тутиши билан ўлишга сабаб, менимча, нафас йўллари қисилиб қолиши бўлса керак. Шахсан ўзим бундай ҳодисани кўрганим йўқ.

Менга Мпонгве қабиласидан бўлган Ньинсони деган аёлни қандай тузатишганини айтиб беришган. табуга биноан, у ойнада, металлда ёки сувда ўз аксини кўрмаслиги керак экан. Баъзан аёл оғир юкни орқалаб, даладан қайта туриб анҳор устидаги якка чўпдан ўтаётганида ҳам оёқ остига қарамас экан. Негаки, сувдаги аксига кўзи тушиб қолса, табу бузилади. У бир неча марта анҳорда оқиб кетаётганида қутқариб қолишган.

Кунлардан бирида у жонидан тўйиб врачга мурожаат қилган. «Бу табу мени жуда қийнаб юборди. Қўрқяпман. Балки сенинг ёрдаминг билан ундан қутиларман».

Врачлар жонини жабборга бериб тушунтираверганидан кейин, аёл қўрқа-писа кўзгуга қараган. У ўз ҳуснига ўзи тўёлмай ўзоқ вақт ўтирган. Бало ҳам урмаган. Ниҳоят, у врачга мамнуният билан тикилиб. «ўзимнинг шунчалик чиройли эканлигимни билмабман», деган.

Мамлакатлар, Одамлар, Одатлар

Африкаликларда қарғиш уруши, сеҳргарлик ҳам ғоят кучли қурол ҳисобланади.

Айниқса отанинг қарғиши қаттиқ таъсир қилади. Бир киши қарзларидан қутилиш мақсадида катта қалин эвазига қизини бировга узатмоқчи бўлган. Уларни болаликданоқ бешик кетди қилиб қўйишган экан. Қиз бўйига етгач, бу одамга турмушга чиқишни хоҳламаган. Шунда отаси, агар яхши кўрганингга тегсанг, ё ўзинг ўл, ёки боланг ўлсин, деб қарғаган. Қиз севганига теккан. Соғлом бола туққан. Боласининг ҳаётини сақлаб қолиш мақсадида ўзи ўлишга қарор қилган. У ҳам худди юқорида айтилган табуни бузган аёл каби озиб, чўп-устихонга айланиб ўлган. Болани госпиталга олиб келишган ва шу ерда сўрғич билан боқишган. Мен бу ҳодисани ана шундан билганман.

Африкаликлар қарғишга қандай ишонса олқишга ҳам шундай ишонишади. Кўпинча, ота-она боласига қачондир унга ҳимоячи бўладиган одамнинг исмини қўйишади. Бунинг учун маълум одамдан рухсат олиб, ўшанинг исмини болага берадилар. Демак, бу одам ўз розилиги билан исмини болага берди. Яъни унга пирлик қилди.

Баъзан, табу ва сеҳр таъсиридан қутилиш учун отлар алмаштириб қўйилади. Агар биз касалхонада қиз боланинг исми билан аталувчи ўғил болани ёки аксинча ўғил боланинг исмида юрадиган қизни учратсак, бу уларнинг ота онасининг қайсарлиги эмас, деб тушунардик. Агар аёлга табу эълон қилинган бўлса-ю, биринчи ўғли ўлиши керак бўлса, унга қиз боланинг отини беришган. Агар табуга биноан қизалоқ ўлиши керак бўлса, ўғил боланинг исми билан ўйнаб кулиб юраверган.

Бир аёлнинг болалари гўдаклигидаёқ кетма-кет ўлаверган. Аёл бунга сабабчи бўлган нарса шайтонлар деб ўйлаган. Навбатдаги боласи туғилаётганида, аёл, «қаранг, қандай чиройли ўғилча туғдим», деб хитоб қилган. Гарчанд қизалоқ бўлса ҳам, унга ўғил боланинг отини беришган. Аёл шундай қилиб, қизларини ёмон кўрадиган шайтонни алдаган. Қизиғи шундаки, бу сафар қизалоқ тирик қолган.

«Африка и Азия сегодня» журналидан.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Фан ва техника

ИОНЛАР НЕФТЬ ТУТАДИ

Киевдаги Бутуниттифоқ нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтининг олимлари нефтни қайта ишловчи заводларнинг оқинди сувини тозалаб чиқазишнинг янги усулини таклиф қилдилар. Оқинди сув темир тўтиёси воситасида химиявий ишлаб чиқариш чиқитларидан тозаланади. Шунда ҳосил бўлган темир ионлари нефть пардасини кўндан-кўп майда томчиларга парчалаб юборади. Бундан кейинги реакцияда темир гидроксидининг пағалари ҳалиги томчи нефтни қамраб олиб, сувнинг тагига чўкади. тиндирилган сув эса фильтрдан ўтказиб юборилади. Янги усулнинг ишлатилиши тозалаш иншоотларини арзонлаштиради ва эксплуатация ҳаражатларини анча қисқартиради. Бу усул Дрогобичидаги нефтни қайта ишлаш заводида жорий этилди.

ҲУНАРИ КЎП УСТА

Ленинграддаги Бутуниттифоқ ер қазувчи машинасозлик илмий-тадқиқот институтида яратилган янги «Д-659-А» маркали экскаватор-зовур қувури ётқизувчи машина беш-олти хил ҳунарни бажара олади. У даладан бир марта ўтишда чуқурлиги 4 метргача борадиган зовур қазиб, махсус керамик қувурлар ётқизади ва зовурни яна кўмиб қўяди.

Агрегат соатига 30-70 метр тезликда ишлайди. Ундаги ярим автомат қурилма рельефи нотекис далада ҳам белгиланган дренаж нишаблигини сақлаб боради.

«АБАДИЙ» КОНТАКТЛАР

Москвадаги «Россия» ва «Мир» кинотеатрларидан Украина Фанлар академиясига кучли кинопроекторларда плазма машъаласи ҳосил қилувчи электрод қисқичларини синаш тўғрисида билдирилган фикрлар юборилди. Бу деталлар, дейилади хатда, 4500 соат ишлаб қўйилган бўлса-да, яна ишлатишга яроқлидир, ҳолбўки аввалги электрод тутқичларнинг хизмат муддати тахминан минг соатга борарди.

Боягн қисқичларга ишлатилган металлкерамик қотишма Украина ССР Фанлар академиясининг материалшунослик институтида порошокли металлургия усули билан ҳосил қилинган. Қотишма таркибида вольфрам, никель ва мис бор. Пайвандлаш машина ускуналари, турли вазифалардаги включателлар тайёрлашда ҳам шундай қотишмалардан муваффақиятли фойдаланиш мумкин.

Контакт мосламаларга сарфланган 100 тонна янги қотишма 400 тонна мисни тежаб, 3.5 миллион сўмлик наф келтириши ҳисоблаб чиқилди.

(ТАСС).

Шаҳар вокзалида ташкил этилган такси диспетчерлик пункти йўловчиларга яхши хизмат кўрсатмоқда. Бу ердан буюртма билан шаҳар атрофидаги дам олиш зоналарига тез ва осонгина етиб олиш мумкин.

ЯНГИ МАГАЗИНЛАР, КАФЕТЕРИЙЛАР ҚУРИЛАДИ

Ҳозир Ўзбекистоннинг қишлоқ кооператорлари колхоз ва совхоз меҳнатчиларига тўлиқ, соз ва юқори маданий даражада хизмат қилишни планлаштирмоқдалар. «Ўзбекбирлашув» правлениеси давлат савдоси ва матлубот кооперацияси ходимлари касаба союзи республика комитети билан биргаликда КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль пленуми қарорларини амалга оширишга доир тадбирларни белгиламоқда.

Жумладан, келгуси беш йилликда қишлоқ савдо шохобчасида 7,6 минг янги иш ўрни очиш, умумий овқатланиш корхоналарида 11,2 минг хўранда овқатланадиган янги жой қуриш мўлжалланмоқда. Қишлоқ жойларда 11 та янги овқатланиш комбинати, ўнлаб кафе, кафетерийлар, юзлаб махсус чучвараxоналар, лағмонхоналар, паловхоналар, кўп миқдорда парҳез таом тайёрланадиган ошхоналар, хонаки ошхоналар пайдо бўлади. Қишлоқларда саноат моллари сотувчи янги ихтисослаштирилган магазинлар ҳам очилади.

(ТАСС).

Зиналар хиёбонга чорлайди.

М. Нуриддинов фотоэтюди.

Реклама ва эълонлар

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА—5|VIII да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—5|VIII да **Олтин девор,** 6|VIII да **Мария Стюарт.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5|VIII да **Ўғил уйлантириш.**

Кино

5 АВГУСТДА
ҚИШКИ БИНОДА

Квартира—«ЧАЙКА», «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Оқ портлаш —«ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кечқурун).

Гул ва тош —САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Асримиздан миллион йил илгари—«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч 8.40 ва 10.30 минутларда).

ЁЗГИ БИНОДА
(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади

Квартира — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қизлар фитнаси —«РАКЕТА».

ГРАЖДАНЛАР!

ДУДБУРАНИ ТЕКШИРИБ АКТЛАРНИ ЎЗ ВАҚТИДА ТУРАР ЖОЙИНГИЗ БЎЙИЧА РАЙГАЗЛАРГА ТОПШИРИНГ.

ГАЗ КОЛОНКАСИДАН ФОЙДАЛАНИШДАН ОЛДИН ТОРТИШ КУЧИ БОРЛИГИГА ИШОНЧ ҲОСИЛ ҚИЛИНГ.

ГАЗЛАШТИРИЛГАН ХОНАЛАРНИНГ ВЕНТИЛЯЦИЯСИ ТУЗАЛГАН ҲОЛАТДА БЎЛИШИ КЕРАК.

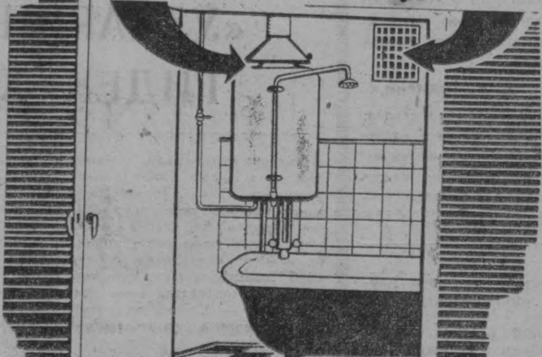

ЗАҲАРЛАНИШДАН САҚЛАНИШ УЧУН ЭШИКДАГИ ТЕШИКНИ БЕРКИТМАНГ.

ГАЗ АСБОБЛАРИ ВА ГАЗОПРОВОДДАГИ КРАНЛАРНИ ОЧИҚ ҚОЛДИРИШ,

ГАЗ ҲИДИ СЕЗИЛАЁТГАНДА,

ДУДБУРАДА ТОРТИШ КУЧИ БЎЛМАГАНДА,

ГАЗ ГОРЕЛКАНИНГ ҲАММА ТЕШИКЛАРИДА ЁНМАЁТГАНДА

ГАЗ АСБОБЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚАТЪИЯН ТАҚИҚЛАНАДИ

Газ колонкаси бузилган ва газ чиқиб кетаётган бўлса турар жойингиз бўйича район газ эксплуатацияси конторасидан газчи-слесарни эрталаб соат 10 дан кеч 7 гача чақиринг.

Бошқа вақтда, ҳамда байрам ва дам олиш кунлари газ ҳиди сезилса 04 ёки 55.26.20; 55-26-21 телефон номери бўйича авария хизматини чақиринг.

ЁДДА ТУТИНГ! ГАЗДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИГА АМАЛ ҚИЛМАСЛИК БАХТСИЗ ҲОДИСАЛАРГА ОЛИБ КЕЛАДИ!

«ТАШГАЗ» трести.

Телевизор

5 АВГУСТ
ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.25 Кўрсатувлар программаси. 18.30 Рус тилида янгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.40 «Юлдузча» Тележурнал, 19.10 Янгиликлар, 19.25 Ёш ижрочилар концерти, 20.05 Киноленинномa, «Ленин плани бўйича», Ҳужжатли фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

21.00 Янгиликлар. 21.05 Ўқувчилар учун. «Орлёнок» пионерлар лагери юбилейига бағишланган кўрсатув. 21.30 Мамлакатимизнинг илмий харитаси. Латвияда фан. 22.05 Оперетта кечаси. 23.00 «Вақт» информацион программаси. 23.30 II Бутуниттифоқ халқ рақслар фестивали. Кишинёв шаҳридан олиб кўрсатилади. 01.00 Москва кўрсатувларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.25 Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 18.30 «Муз ва олтин». Ҳужжатли фильм. 18.55 Реклама. 19.00 Пойтахтимиз меҳмонлари. М. Горький номидаги Оренбург драма театрининг гастроллари.

Ўзбек тилида: 21.00 «Ҳеч ким ўлишни хоҳламади». Бадиий фильм. 22.45 Мусиқий меросимиз жанрлари. Қўшиқлар.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 20.00 «Азимут». Турист — ўлкашунослик клуби. 20.30 «Буюк дўстлик». Ҳужжатли фильм. 21.00 «Оператив командировка». Телеспектаклнинг иккинчи қисми. 22.10 Глазуновнинг «Стенька Разин» симфоник поэмаси.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими бўйича Давлат комитети

«МИНМОНТАЖСПЕЦСТРОЙ» БАЗАСИДАГИ ТОШКЕНТ 83-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ 1970—1971 ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ: 1 ЙИЛЛИК ЎҚИШДА — токарлар, электр-газ пайвандчилар; электр пайвандчилар; 2 ЙИЛЛИК ЎҚИШДА —токарлар, ускуналар хизмати ва ремонти бўйича электр слесарлар, электр пайвандчилар, слесар-вентиляциячилар, электр-газ пайвандчилар, слесар-сантехниклар тайёрлайди.

14.17 ёшдаги 6.10 синф ҳажмида маълумотли йигитлар қабул қилинади.

Ўрта маълумотлилар бир йиллик ўқишни битириб билим юртини тугатганликлари ҳақида аттестат оладилар, ўқиш даври узлуксиз иш стажига киритилади.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқувчилар уч маҳал иссиқ овқат, кийим-кечак ва ётоқхона ҳамда ишлаб чиқариш практикаси даврида 33% иш ҳақи билан таъминланадилар.

Ўрта маълумотлилар билим юртини тугатганларидан сўнг олий ўқув юртларининг кечки ва сиртқи бўлимларига конкурссиз қабул қилинадилар.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Кирувчилар: директор номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, паспорт ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома (асли), турар жойидан справка, 6 дона фотосурат (3х4), мактабдан характеристика топширадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ҳамза район, Жарқўрғон кўчаси. (7, 12, 15, 26 автобусларнинг «Поликлиника» бекати).

Радио

5 АВГУСТ
ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 КПСС XXIV съезди олдидан. «Мурунтов» кони партия ташкилотининг секретари Ф. Тошпўлатов сўзи (русча). 18.10 Ипполитов-Иванов. «Туркманистон чўлларида». 18.40 Спорт эшиттириши (русча). 19.20 Қозоқ куйлари. 20.00 «Ўзбекистон ишчиси», радиожурнали. 20.30 Саноат ходимлари учун концерт. 20.55 «Саломатлик — туман бойлик» (ўзбекча). 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). 21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун «Пахтакор районн механизаторларининг ташаббуси кенг қулоч ёйсин!» деган эшиттириш ва концерт. 22.20 Тожикистон композиторларининг лирик қўшиқлари. 22.40 Шеърият кечаси (ўзбекча). 23.15 «Куйлар тинглаб дам оламиз». 24.00 Тунги концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари. 19.30 «Шу куннинг Фарҳодлари». Очерк (русча). 20.00 Тожик халқ қўшиқлари. 20.30 Корейс куйлари. 21.00 «Қардош республикалар адабиёти». Литва ёзувчиси Э. Лукьянскийнинг «Жуда кеч» ҳикояси (ўзбекча). 21.40 Москва.

Тошкент оқшоми 4 бет.
5 АВГУСТ, 1970 й.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор—33-02-49 дан 33 02-58 гача, редактор ўринбосарлари 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар—33-27-22 партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари, 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари—33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари—33-27-03, ахборот бўлими —33-28-95 эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579. НАШР 3071. Р-00889